

Oglasi, priposlana itd. iskaju i računaju se na temelju abstraktnog cjenika ili po dogovoru.

Narci za prodorbu, oglašao itd. šalju se naspunnicom ili položajom pošt. štationice u Boču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti imo, prezime i najbližu poštu prodorojnika.

ako list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravništva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Sakovnog računa br. 847849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavač Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju n e p o d p i s a n i n e t i s k a j u , a nefrankirani ne primaju.
Predplata za poštarnomu stoji 10 K u obće, } na godinu
3 K za seljake }
ili K 5—, odo. K 2-50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarna plaća i utužuje se u Puli

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, teli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmptić i dr. c. (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljavu sva pisma i predplate

K popisu pučanstva u Istri.

Austrijski ministar unutarnjih posala prof. Wickenburg izjavio je onomadne u parlamentu, odgovarajući na mnogobrojne pritužbe i interpelacije, podnešene na vladu radi krivotvorenog i nezakonitog popisa pučanstva na sjeveru i jugu Austrije, osobito na štetu Slavena, da ako se u istinu događaju stvari navedene u realititih in terpelacijah u takovoj mjeri, tada bi bilo isto doista u stavju, da izazovu sumnju o pouzdanosti pučkog popisa.

Nadalje je kazao ministar: Posve opravdano može se dakle zahtjevati, da budu tvrdi uspjesi popisa pučanstva pouzdan postojećim činjenicama odgovarajući temelj za snanost i upravu.

Kad bi se ova načela ministra Wickenburga morala ili moglo provesti u talijanskim obćinama Istre, tada bi se sav njihov popisni op-rat imao obnoviti.

Nigdje valjda u Austriji nije se tako pristrano i nezakonito postupalo kod popisa pučanstva kano u onim obćinama Istre, kojima upravljaju Talijani i u kojima imade ili u većini ili pak u neznatnoj manjini našega naroda.

To tvrdimo odlučno, jer u Istri imade samo 3—4 obćine u kojima je u većini talijanski živalj, dok u svim drugim obćinama, koje su u Talijanskim rukama jest u velikoj većini naš hrvatski ili slovenski narod.

U tim obćinama obćino se nije ni pitalo za obćevni jezik ili za bilo kakve obiteljske prilike, već se je sve upisalo među Talijane. Tako će i ovaj put izginuti u talijanskom moru posve čitava naša sela, nebudu li carske oblasti tomu turskomu zulumu na rep stale.

Ali mi se ne smijemo pouzdavati ni u državne oblasti. Dokaz nam je tomu porazna obćina Cres, u kojoj je sadanji popis pučanstva obavio vladin komesar sa lošinjskog kapetanata. Kako talijanske novine javljaju rezultat popisa bio je ovaj: Cres (grad) 2440 Talijana, 1876 Hrvata i 11 druge narodnosti, Merag, koji spada

pod grad Cres, 44 Talijana, 16 Hrvata. Mi, koji dobro poznamo prilike u gradu Cresu, kažemo otvoreno, da je taj popis jedna prosta službena laž. U gradu Cresu samom obći talijanskim jezikom svugdanje najviše 3% cielog pučanstva, a u selu Merag, ako nam sam kotarski kapetan Mosettig ili sam nanjestnik princ Hohenlohe nadje ma samo jednog Talijana, makar ga električnom lampom tražio u sried biela dana, ili ako nam nudje tri osobe, koje znadu talijanski govoriti, evo vladi naše glave, da za toliko Talijana koliko ili nadje u Mergu, toliko mjeseci ćemo pisati u prilog vlade, talijanske legacionale i njemačkog Schulvereina. Taj liepi popis raskrinkava i popis od 1901. Tada se nabrojilo u por. obćini Cres: 1936 Talijana, 8 Slovenaca i 2209 Hrvata. Po tome proizlazl, da je u por. obćini Cres u 10 godina porasao broj Talijana za 504, a broj Hrvata smanjio se za 393. Taj rezultat je upravo izveden po paroli Talijana prigodom ovogodišnjeg popisa: prikazati čim veći broj Talijana, a smanjiti čim više broj Hrvata; to je i po vladinom sistemu, koji se sistematično provodja sa strane vlade, osobito ovo zadnjih nekoliko godina: potalijančiti što više Lošinjski kotar, da ga Austrija tako gotova preda u krilo majke Italije.

To je do sada jedan očiti primjer, koliko se imademo pouzdavati i u vladine organe. Zato smo dužni učiniti sami sve što nam je moguće, da spasimo što više naših suplemenika, koji se danas nalaze u popisnim listinama među Talijanima Istre.

Radi toga pozivljemo sve naše istomišljenike i prijatelje, napose one u talijanskim ili od Talijana upravljenih obćinah, da prijave čim prije odboru našega političkog društva u Pazin sve one slučajeve, koji su im poznati, da je ovdje ili ondje popis pučanstva krivo ili pristrano proveden. Dosta je da navedu ime i prezime kuće gospodara i broj njegove čeljadi, koji su kao Talijani u popisne listine unešeni. S naše strane poduzeti će se sve što bude moguće, da se listine izprave i da bude popis odgovarao fakičnom stanju narodnostnih odnošaja u pojedinim obćinama.

lomice da se možda još nekoliko vremena trpi.

Do molba i dokaza u njih sadržanih u prilog slavenske službe Božje ne drži biskup Franjo Skaver ništa. On je u Rim javio, da su sve crkve njegove biskupije latinske — osim onih u Kastavskom dekanatu, za koje tobož moli da oстане kako je, al istodobno i veli da je možda nječno rješenje već i za nje došlo. On neće ni da zna, da se i izvan dekanata Kastavskoga pjeva slavenska sv. misa. On zna samo za mjesta u kojih se pjeva epistola i evanđelje u slavenskim jeziku. Nek se to i unapried čini, al prije nek se epistola i evanđelje latinski pjeva.

Za sve to on razloga nit dokaza nejma; već zahtjeva od svećenika da vrše po njegovih uputah samo u ime poslušnosti. Za njega je to stvar čisto crkvena u smislu

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Godišnja glavna skupština „Gospodarske Sveze za Istru“. U ponedjeljak dne 6. ov. mj. održavala se je godišnja glavna skupština „Gospodarske Sveze“ za Istru, na kojoj su bile zastupane 42 naše zadrage iz svih krajeva Istre. Odbor je podastro izvješće i obračun za g. 1910. iz kojega vidimo da je promet bio kruna 413 390-58. Bilanca izkazuje K 64 435-33. Aktiva i pasiva sa stanjem blagajne na koncu godine od K 1.148-24 i sa čistim dobitkom K 2.326 44. Skupština je jednoglasno odobrila izvješće i obračun, isto tako preillog odbora, da se iz čistog dobitka razdieli 5% na uplaćene zadrugne dielove do konca g. 1909., od ostale svote da se prida K 1000 u rezervni fond, a ostalo da se prenese na račun buduće godine.

Iza toga se je prešlo na popunjenje odbora te su izabrani u isti g. Josip Krmptić kao zamjenik predsjedniku i g. Lacko Križ, kao odbornik. U razpravi koja je slijedila o zadrugarstvu razni odaslanici iztakli su razne želje i pritužbe osobito radi nepravednog postupanja vlade u pogledu dopunjavanja našeg i talijanskog zadrugarstva u Istri.

× Pučki ples. U nedjelju 12. t. mj. biti će u velikoj dvorani „Narodnog Doma“ II. pučki ples, što ga priredjuje Narodna radnička organizacija. Ples poćimlje u 4 s. po podne a traje do pol noći. Na plesu svirat će mali orkestar i sopile izmjenice. Ulažne cene ostaju kao i za prvog pučkog plesa.

× Ples Čitaonice u Puli. Kako saznamo, počeo je odbor naše Čitaonice živo raditi i pripravljati, da ples, što će ga prirediti Čitaonica dne 18. t. mj. u velikoj dvorani Narodnog Doma, ispane što sjajnije. Plesovi naše Čitaonice bili su uvijek sjajne večeri, u kojima se sastaje elita svih Slavena puljskih, te nema sumnje, da će

i ovogodišnji ples Čitaonice privući svojim sjajem sve Slavene u Puli.

Potanje o tom plesu objavit ćemo u budućem broju, dok već sada upozorujemo Slavenski svijet u Puli, da se spremi, te taj ples ne zaostane za onima od prošlih godina.

Veliki ples Dalmatinskog Skupa u Puli. U subotu dne 25. veljače t. g. priredjuju braća Dalmatinci svoj Veliki ples u dvorani Narodnog Doma.

Kao svake tako i ove godine neće uzmanjkati kod ove plesne zabave narodne crvenkape, trobojne vrpce, obilje cvieću i veselog narodnog raspoloženja.

Otvorenje telefonske centrale i javne postaje za telefonske razgovore kod pošt. subiraonice u Sv. Lovreću kod Labinja.

S prvim februarom 1911. uslijedilo je otvorenje telefonske centrale i javne postaje za telefonske razgovore kod pošt. ureda u Krnici te javne postaje za telefonske razgovore kod pošt. subiraonice u Sv. Lovreću.

S rećenom centralom su spojene za sada samo postaje predplatnika lučko izloženistvo u luci Krnici, svetionik na ratu (Punti) Ubas, svetionik na crnom ratu (Punta Nera), te lučko izloženistvo u luci Traghetto.

Za razgovore sa spomenutih dvaju postaja za javne razgovore plaća se 20 para (za obične razgovore od tri časa) i 60 para (za žurne razgovore od tri časa) doćim pretplatnici, koji su spojeni sa centralom u Krnici medjusobom te sa spomenutim dvjema postajama, za javne razgovore mogu razgovarati besplatno, izuzam godišnju pristojbinu, koju moraju plaćati kao pretplatnici.

Uredovni satovi centrale te obiju javnih postaja jesu od IX.—XII. te od 3—6 u radnim radima, a od IX.—X. te 3—4 nedjeljom i svećem.

Do daljnega ostaju spomenute postaje isključene iz interurbanog telefonskog saobćavanja.

Nadzor i obračunavanje za postaju u Sv. Lovreću vršit će centrala u Krnici.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Što je sve alleđilo objavl dekreta „Acres de liturgic“.

Objava ovoga dekreta djelovala je najporaznije, nesamo na svećenike, nego i na predstavnike naroda i na narod sam, čim je o njem doznao.

Ono što se nije moglo učiniti razlozi, povjestju; ono za što se ima na tisuću dokaza da je obstojalo poveljama sv. o. papa, što je od njih dano slavenskim narodom naročito hrvatskomu, što je ovaj čuvao kao jedan svojih najsvetijih svetinja, česa mu je ponjekud nedavno nestalo bez ikakve njegove krivnje, hoće dielomice da mu se uzma i ondje gdje još obstoji, die-

kao da narod, kojemu su sv. oo. pape dali odnosno potvrdili povlasticu, nejma tu šta govoriti, već i on samo slušati. I ruga se svećenikom kad njim poručuje nek se ne ljute ni mišlju ni riećuju; a zanićuje svjetovne osobe, koje tobož krivo upućuju narod; te izazivlje i svećenike i narod kad oznaćuje zauzimanje i obranu slavenskoga bogoslužja pohotom za pućkom slavom.

Svomu: sic volo sic jubeo — stat pro ratione voluntas (Tako hoću tako zapovjedam — mjesto razloga stoji volja), dodaje još poruge, zanićivanja, izazove.

Što se je dogodilo na Krasu i u njekih drugih predjelih Istre.

Kod svega hrvatskoga naroda Istre djelovao je najporaznije postupak biskupa Dra. Nagla. Nezaodovoljstvo doseglo je vrhunac na Istarskom Krasu, i u svih onih predjelih gdje se je naućno slušati slaven-

sku pjevanu sv. Misu. Strepili su svećenici, poznajuć raspoloženje u narodu, kühalo je u narodu, tim više čim se je više približavala prva nedjelja došaća Gospodinova 1909.

Svećenici Buzetskoga dekanata sa sjelom u Roću, pod koje spadaju svećenici Istarskoga Krasa, o kojih bilo je već u drugoj jednoj sjeći govoreno, i koji su svojom dostojanstvenom odlučnošću već prije zaprietili da se nije izvršila samovolja biskupa Nagla, čim su dobili nalog da provedu dekret „Acres de liturgic“, sastali su se i dogovorili što njim je činiti. Usljed triezna dogovora molili su danom 25. novembra 1909. biskupa, da bi odustao od naloga provedbe dekreta, jer oni nisu kadri provesti ga.

(Slijedi.)

Iz pjevačkog društva. Upozoruju se ovime izvršujući članovi hrv. pjevačkog i glazbenog društva u Puli, da utorak dne 14. t. mj. počimlju opet redovite pjevačke vježbe. Te vježbe održavat će se kao i prije svaki utorak i četvrtak u 8 $\frac{1}{2}$ s. večer. Pozivlju se g. pjevači, da točno i redovito polaze pjevačke vježbe, da se tako što ljepše i bolje pripreve za koncert, što će ga pjev. društvo prirediti u nedaleko vrijeme.

Za Družbu. Dr. A. S. Dabinović u Trstu daje za Družbu K 250 u znak zahvalnosti za uljudnost, koju mu je iskazao g. J. Gregorec prigodom njegovog boravka u Buzetu. — Prigodom imendana jednog gospodina sabrao je g. Antu Knezaurek u gostioni Cirila Raka K 530. — Gđa Marija Skalar daruje K 10— preko računara jedne pogodbe. — G. Jakov Pavešić K 830 sakupljenih na uspomenu Zorke Stiglič.

Lošinski kotar:

Rakovec cvieća iz Javor grada. Govorite je! — Naš „nepriprani“ c. k. komesar, tare si ruke, govoreći: „tulle le due parti sono contente“. To će reći, da će ovogodišnji popis pučanstva gore proći nego li prvahni. Zašto? Prije svega neposobni komesari. Predbacili smo i to, ali su nam odgovorili, da se boljih ne može naći. Promislite: starac od 70 godina, hrom, nesposoban ni za što; drugo: čovjek, koji mora, da u godini stoji radi pogibelji par mjeseci u „sufitu“. Eto to je bila oblast za popisa pučanstva i respekt takvoj auktoriteti! Drugi uzrok je taj, što je naš „nepriprani“ na naše tužbe slegnuo ramenima i odgovorio: „E! što ću Vam ja!“ Nije badava u zvijezde kovao „čifutski pikolo“ našeg „nepripranog“ c. k. komesara.

„Vidji vraga su sedam binjiša“.

Plač, suze, jauk, sve se to zbivalo pred par dana u našem Javor gradu. Zar smrt? Ubojstvo? Ne, ni jedno ni drugo. Čitali smo po crskim „ulicama“ nekakav poziv na godišnju skupštinu „Lege“ a bile su i riječi „perchè la patria piange“. Eto, to Vam je bio uzrok tom jauku, plaču. I doista bila je skupština, ali suze nijesu vrcale radi „patrie“ već s toga, što je predsjednica „Lege“ Lojza Muratto izjavila, da mora u penziju i iz Cresata, te radi toga, da se odriče predsjedništva. „Plače aga, plače Turad“ — „a sam aga — nas Muratto — u nesvijest je tad pao“. No gle čuda! Skočil Dr. Critten, on potegne našu predajednicu za bradu, a ona iznenadne usklikne: „Fratelli — arriverete a Coza“.

„Če se dogodilo Cresu bilom gradu Da je Černajina Omastio bradu“.

Jeste li čitali pred nekoliko vremena Jurinu i Franinu? Tužio se Franina Jurini, da je stipendij zakladatelja pok. Buničića, dobio sin Černajina. No poslije tog nije Franina mirovao već je apelirao na c. k. Namjesništvo. I Franina je dobio, te je stipendij pok. Buničića došao u ruke njegovom rođaku Šepćini, djaku, koji je između najboljih učenika pazinske gimnazije. A što pjeva sada naš Černajina: Stipendij sam dobio Al je malo trajal Jer od njega nisam Ni pare zafrajal.

A što će naš brat „Hofrat“ na to. Pobrat šila i kopita i za par mjeseci na oporavak u — Trst. U Riborgu je zdravo — veselo!

„Kome kolac — a kome konopac“.

Tako bi govorili t. j. ne govorili, nego radili da mogu, naša braća „puro sangue“ s nama.

Pred par dana umro je jednom našem kopaču otac. Došlo svećenstvo, da pokop-

nika otprati do hladnog groba, a kad tamo ne smije se. Zašto? Jer liječnik nije pregledao dotičnog mrtvaca (premda prima za svakog mrtvaca par kruna za vizitu). Pošto nije pregledao, time nije učinio nikakvu svjedodžbu, te zaprijetio pokop. Promislite si jadnog čovjeka, koji žalostan radi smrti očeve mora da trči sad Petru sad Pavlu, da mu dade smrtovnicu. A zašto sve to? Jer se dotičnik izjavio pri popisu, da govori hrvatski.

To nije ništa čudnovato, živimo u obćini, kojom vladaju Talijani i pod vladom, koja pomaže, da Talijani čine što hoće. Na zdravije vam!

Krčki kotar:

Iz Punta nam pišu na 5. o. mj., a mi uvršćujemo za sada bez svake opazke: Slavno uredništvo! Molim vas, da javite neka znade sav hrvatski svijet, da je puntarski načelnik Franjo Orlić upisao suprugu, dvie kćeri, punicu i jednog nećaka u talijane; jednog sina upisao je za Niemca; a sebe, najmladjeg sina i najmladju kćer za Hrvate. Dakle u njegovoj je kući općevni jezik za petoricu talijanski, za trojicu hrvatski, a za jednoga njemački. Pravi mišmaš. Dva sina (ona što su u Americi) nije niti prijavio, valjda za to, što imaju doli sami svoju obitelj.

Javite to dakle svijetu, da si budu ljudi znali protumačiti, od kuda to dolazi, da ima na Puntu talijanaca i njemaca. Sluga pokoran!

Baška. Prigodom „Božićnice“ što ju prirediše djeca pučke škole u korist „Zabavišta“ sabrao se čist prihod u iznosu od 221 K 23 p. Iz vana priposlase: gg. Dr. K. Bonefačić i Bože Kaftanić po 10 K, Mata Kaftanić 5 K, Marko Francić 6 K. Zivili plemeniti darovatelji!

Čist novac izručio je potpisani općinskom upravljateljstvu u Baški, a da ga priloži svoli od 500 K što ju je pomenuto op. up. voliralo prigodom proslave 25-godišnjice (7. 1. 1911.) što je općinska uprava u Baški prešla u hrvatske ruke. Učiteljski zbor.

Voloski kotar:

Vodlec. Kuću poznatog našeg trgovca Grgura Sverko, rodom iz Klenošćaka, zadese je kruta rana: od teškog poroda nasradala i preminula mu dne 20. pr. mj. vrijedna supruga Anica, navršiv jedva 35 godina života. Devetero djece nariče s tužnim ocom za neprežaljenom majkom. Dne 23. jenara sproveli smo milu pokojnicu do groba. Mnogobrojno saučesće pučanstva posvjedočilo je, koje je poštovanje uživala. Osobito se častno iskazala „Bratovština Sv. Roka“ iz Klenošćaka, koja je došla korporativno k sprovodu.

Najbliži rođaci pokojnice sjetili su se i tom za nje pretužnom prigodom onih hiljada naše siročadi istarske te skupili za njihovu mater t. j. „Družbu sv. Cirila i Metoda“ oveću svoticu.

Miloj pokojnici bila lahka zemljica, a njezinom rodu Bog ublažio žalost!

Veliki ples u Lovranu. Dne 25. febrara 1911. (zadnju pokladnu subotu) priredjuje *Omladinski Odbor Lovran. Ika* u „Grand-Terrassen-Café Adria“ veliki ples u dobrotorne svrhe.

Komu su poznate dosadanje žalostne prilike Lovranske, njemu će bez dvojbe srce zaigrati od radosti, kad bude čitao nazočnu viest. „Mlada ljeta, nada svieta“ — u Lovranu probudila se omladina, pa će njezin podhvat bez dvojbe sjajan uspjeti. A koliko znači sjajan uspjeh omladine, osobito u Lovranskim odnosajima, to dobro znade svatko od starijih, tko je vidio i gledao probudjenje i razvoj narodne svijesti u hrvatskim općinama po Istri.

Za to smo osvjedočeni, da će rodoljublje samo iz Liburnije nego također iz dru-

gih bližnjih krajeva marljivo i materijalno s iskrenim oduševljenjem poduprijeti liepi pohvat hrvatske omladine u Lovranu i Iki. Na plesu svirat će Volosko Općijska glazba.

Dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću.

Koncert s plesom za Družbu. Ženska i Muška podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Voloskom priređuje dne 12. febrara 1911. u Narodnom Domu u Voloskom, na korist Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru koncert s plesom. Početak točno u 8 $\frac{1}{2}$ sati na večer. Ulaznina: za gospodu K 2, za gospodje K 1. Predplate primaju se sa zahvalnošću.

Raspored: 1. S. Albini „Barun Trenk“ Ouvertura, 2. V. Parma „Bela Ljubljana“ Valček, 3. Artnief „Potpourri ruskih na rodni pjesama“, 4. Predstava: „On nije ljubomorani“ vesela igra u jednom činu od A. Elze, preveo J. Romanić, 5. Tombola, 6. Ples.

Iz Podgrada nam pišu, da je na ta mošnjom c. k. kotarskom sudu najveći dio posala morao zapeti radi nestašice pisarničkog osoblja. Sve molbe i pritužbe bivših predstojućnika suda te obćinstva, koje imade danomice sa sudom posla, ostase do sada neuslišane pa nam neprestaje drugo nego li zamoliti naše državne za stupnike, da bi se oni smilovali decimira nog sudbenog osoblja i našega stanovništva, koje imade sa sudom posla te da bi mu naše prežalostne odnosaže na sudu g. ministra pravosudja čin prije upozorili.

Mjesto cestara u Obrovom (obćina Podgrad). Razpisana je služba cestara u Obrovom — u tršćanskom gradjevnom okružju.

Porečki kotar:

Iz obćine Vižinade. Kako drugije po Istri, gdje pasuju Talijani, obavili su i u našoj obćini popis pučanstva onako po svoju, tako da se i u nas sav popisni operat izvrnuo u prostu popisnu komediju. Sav popis u našoj obćini, mjesto da bude služio državi u znanstvene svrhe, poslužit će njoj na sramotu. Popisni komesar je kod naših ljudi prosto svindlarlo, te gdje nije uspio obćinim prijetnjama upisati naše kmete za Talijane, tada je predočivao ljudima, da će ih onda upisati za serbo-croate. On je to iznašao navias kao nekakvo strašilo, namjesto da po svojoj dužnosti rastumači ljudima što to znači, i ako već nije htio ni to, tad je morao sve, koji mu izjaviše da govore hrvatski ili slovenski, upisati onako kako mu to propisuje naputak u takvom slučaju. Ako nije tako uspio, tada bi lovio neuke žene i djece i silom mamio i prietio, da se upišu za Talijane, govoreći samo talijanski nebi li izvukao iz njih koju talijansku riječ. Tom prilikom se lizao našim ženama i titulirao ih i sa „signora“ i „brava e rispettosaa parona“, „ma la parli come cristiana“ itd. Zar taj neotesanac misli, da naše žene ne govore kršćanski kad govore po domaću, po hrvatski. Tako taj glušina respektira narod, koji ga uzdržaje i hrani.

Upozorujemo političku oblast u Poreču na taj liepi i pravedni popisni operat u našoj obćini, pak se neće Talijani hvaliti po novinama kako su u ovo deset godina porasli u Istri. Kad bi vladine oblasti po zakonu, pošteno i pravedno revidirale popis pučanstva, tad bi vlada doznala, kao što mi dobro znamo, kako se u Istri fabriciraju Talijani i da porast i broj Talijanica u Istri izbjije na javu tek u mjesec jenaru svakih deset godina. Mi nismo do takvih Talijana na papiru nikada ni držali, kao što ne držimo ništa do svih službenih brojka i statistika u Istri. Sasvim tim, da se sa talijanske i službene strane ide za time, da nas uniste i izbrisu, ipak mi smo se do sada smi uzdržali i porasli, a tako ćemo i unaprijed.

Koparski kotar:

Slum. Pomalo — a ipak se miče. Školo smo imali, a nije stana za učitelja. Sa ta su se naši muži, većim dielom vješt zidarji, sluzi, pak eto zidovi nove zgrade danomice rastu. Nadamo se, da ćemo kuću ispeļjati pod krov prije nego nam se naši radnici početkom proljeća rasprše za radnjom po tuđem svijetu. Eh, samo napred i štožno!

Brgudac. Dočekali smo i mi opeta školu. Već smo bili dulje vremena bez nje. A mučno nam je bilo, jer znadem, kako danas teško prolazi čovjek nepismen i na svojem domu, a kamo li onda teže po tuđem svijetu, kamo mi moramo, ako hoćemo živjeti. Gosp. Matko Zlatič, nadučitelj u Lanišću, kamo spadamo pod župu, preuzeo je prostovoljno tešku zadaću dolaziti u naše selo po dva puta na čedan te podučavati našu djecu. Znamo dobro ocijeniti žrtvu, koju nam g. nadučitelj tim doprinosi, pak mu evo odmah na početku izkazano iskrenu svoju zahvalnost. Vidi se, komu leži skrb za probitak i korist naroda na sreću a ne samo na jeziku. Evala mu i čast!

Iz zapadne Istre. „Narod bez škola, jest narod bez budućnosti“. Ako ne bude brze pomoći bogitelj je velika, da će se ova rečenica obistiniti, osobito za sudbeni kotar bujki (B ije). Liepi kraj (gotovo najplodovitiji u Istri) hoće, da nam otmu Talijani. Posiljali su na pregršt talijanskih, pokrajinskih škola. Gdje nisu mogli — eto ondje „Lege“. I već sada čuješ utply tih njihovih kovačnica. Starci i starije govore još liepim hrvatskim jezikom; muži i žene govore po i po, a djeca čavrljaju medju sobom samo talijanski. Do 30—40 godina, što će biti? Imamo tamo nekoliko naših svećenika, ali talijanska kultura“ malo im dozvoljava. Zamisli se malo, hrvatski narode! Jesi li voljan, da izrneš preko 20 000 naših ljudi zdrijetu taljina! Ne i ne! Naša „Družba“ treba da pretekne najprije tamo, gdje je pogibelj najveća. Naša inteligencija mora da upozna ondješnje prilike. Čim više treba medju onaj narod zalaziti. Ne hućano, ne namjerice, već polagano ali ustrajno. Protivnik ih je već tako zaveo, da jako zaziru od hrvatskoga imena. Vječna šteta, ako ih prepustimo tuđincu! To je naš narod — krepak rod — a takov je za nas više pogibeljan nego da je prvi Talijan. Evo nama svima rada. Ne piti se tute kojih ideja si, već spasavaj bližnjega svoga. Bolje je da ostaviš 99 svojih i da privedeš k toru jednoga od zalutale braće. Naprijed za „Družbu“!

Razne primorske viesti.

Za družbno učiteljstvo. Bilo je lanjske godine u „Našoj Stogi“ govora o skupštinama družbinih učitelja. Naime, da se barem svake godine održavaju skupštine za družbne učitelje i tu, da se govori o najpotrebitijim pitanjima za naše učiteljstvo. I zbilja, nije bilo uzalud bačeno ono par ređaka. Ove godine doživjesmo jednu takvu skupštinu i to oko Sve svete, u gradu Puli. Skupština je bila sazvana od nekoliko učitelja — dosta naglo t. j. u zadnje vrijeme, ali ipak odazvao se liepi broj učiteljskva. Ne ću, da govorim o samoj skupštini, jer je bilo već govora, no spomenuti ću, da najglavnija tačka o čemu se raspravljalo — bila je o uređenju mirovine za učitelje družbinih škola. Osim te točke, bilo je i drugih raznih prijedloga. Naše učiteljstvo poslalo je zapisnik iste — družbinom Ravateljstvu. Dobili smo odgovor. No ipak s tim odgovorom uopće nije ništa riješeno. (Ako ne bude kasnije? Ali do sada nije.) Očekivali smo, da će na skupštinu u Puli doći, koji član družbinog Ravateljstva, ali uzalud je bilo svako očekivanje. Prema tome ili pitanje o mirovini treba, da ostane onakvo, kakvo

je do sada bilo — ili da se učiteljstvo povinovno sakupi i da opet sastavi kakov zapisnik.

Pro primo: Stvar o mirovini ne smije do zaspji, jer je to jedna od najglavnijih stvari za učiteljstvo.

Pro sekundo: Učitelji ne mogu svako toliko, da prisustvuju k ovoj ili onoj skupštini, jer svakome je dobro poznato finan- cijalno stanje našeg učiteljstva ili bolje rekuć — kakva kolera vlada u našim žepovima. Pa da se i sastanemo, da sastavimo ponovno kakav zapisnik — zalud ti je sastavljati, kad ga gazda neće da potvrdi.

A opet, da Ravnateljstvo samo o tome odluči — mislim ne bi bilo zgodno, čast našem Ravnateljstvu, ali moje je mišljenje, da ne bi bilo slabo, kad bi se obratilo na učiteljstvo. S toga najbolji lijek tome bio bi, da naše Ravnateljstvo sazove sjednicu a k istoj neka sazove i nekoliko učitelja, te da se o toj stvari odluči. Jer čim više savjeta tim se lakše i bolje stvar uredi.

Razbacivanje zemaljskog novca. Iz talijanskih novina doznajemo, da je zemaljski odbor u Poreču doznačio zemaljskim činovnicima samovoljno značnu podporu od 17.000 K. Kažemo samovoljno, jer to ne-mogu biti nepravedljivi troškovi i jer kod toga nisu sudjelovali naši zemaljski prisjednici. Zemaljski činovnici, sve sami Talijani — osim jednoga jedinoga — pitali su izvanrednu podporu radi skupceća a talijansku većina zemaljskoga odbora priskoću im je odmah na pomoć. Pa zašto i ne bi? Tu novcu imade u istarskoj zemaljskoj blagajni za Talijane — koliko se hoće, samo neima ni novčića za naše narodne potrebe, osobito ga neima za naše pučke škole.

Na zemaljskom odboru leži — na čast istomu a na slavu e. k. vlade, odnosno, na čast i slavu predsjednika zemaljskog školskog vieća, Njegov. jasnosti kneza Henlohe, e. k. namjestnika u Trstu, 50-60 neriješenih molba za ustrojjenje hrvatskih i slovenskih škola u Istri. Na tolike ustmene i pismene požurnice odgovara većina zemaljskog odbora: čekajte ako hoćete, mi neimamo novca za Vaše škole. To isto odgovara se i na sjednicama e. k. zemaljskog školskog vieća u brk carskomu namjestniku — i on im vjeruje — premda znade, da se zemaljski novac razsiplje za prkos-zlobu, za podpore činovnicima, djacima itd. itd.

Za siromaha — za raju neima dakako novca, ali za činovnike koji beru 5, 6 i više hiljada plaće, za ove se nadje uvijek stotina i hiljada. Reći ce nam se, da činovnici trebaju izvanrednih podpora radi skupceća živeža, stanova, odieła itd. Dobro, mi to vjeruje ao, jer kušamo isto danomice i sami. Ali skupceća nije za same činovnike, već i za čitavo stanovništvo Istre, koje mora da znaša svoje krvave žuljeve u zemaljsku blagajnu za one, koji stoje sto puta bolje nego li oni, kojim ide na dražbi na prodaju često jedina kravica radi državnih ili zemaljskih poreza ili nameta.

Skupceću živeža itd. čute mnogo više oni naši jandnici, kojim je prošle godine odaiela tuća ili susa sav prihod zemlje — nego li gospoda talijanski činovnici u Poreču, ali za prve se nećini ništa — jer za njih neima novca u zemaljskoj blagajni.

Takova je eto u Istri pravica!

Talijanske škole u Istri — za ruglo! Statistički podatci pokazuju nam, da imade naše hrvatske i slovenske djece u Istri 10—12.000 bez svake školske poduke — jer nam gospodari Talijani nedaju narodnih škola. Naših molba imade dotični izviestitelj za školske poslove na zemaljscom odboru na kupove. Te molbe za ustrojjenje naših škola izjedaju moljci i prašina godine i godine u stolu izviestitelja g. Dr. Hrzića. (Nesrdite ga, skoćiti će iz kože pa Vam neće nikada riješiti molbe, ta on je Chersich.) Ovaj se uvijek izgovara nestiši-

com novca, ali kad bi se te molbe pro-vorile preko noći i tražile ustrojjenje u talijanskih škola, našlo bi se bez dviećea nover pune vreće.

Kako se troši uzalud zemaljski novac za talijanske škole u hrvatskim ili slovenskim mjestima Istre, neku služe slijedeća dva primjera: U selu Kaštel — općina Piran — koje broji samo 5 talijanskih obitelji — koje govore i hrvatski — postoje talijanska dvorazredna pučka škola. Onomadne pobrojio je jedan naš pouzdanik školsku djecu izlazeću iz škole. Iz prvoga razreda izaslo je 20 a iz drugoga 14 djece. Za 34 djaćica uzdržaje pokrajina u Kaštelu dva talijanska razreda, a tamo, gdje imade preko stotine naše djece, neće, da ustroji niti jednu jednorazrednicu. Ali da, u Kaštelu ustrojena je pučka škola za raznarodjenje i otupljenje naše djece, ni-pošto iz prosvjetnih potreba ili razloga.

U selu Krasici, općina Buij, koje spada po najnovijem izbornom ređu za zemaljski sabor u slavenski izborni kotar, imadu talijansku pučku školu. Iz te škole izasla su onomadne samo tri djaćica, a na svoje veliko znećudjenje, odgovoriše mi stanovnici jednog i drugog sela složno: ta čemu da šaljemo djecu u talijansku školu, kad djece nerazumiju učitelja nit razumije učitelj djece.

Tako se eto u Istri baca novac iz zemaljske blagajne na pune pregršti u more!

Plaše se Istine! Slavni zemaljski odbor u Poreču, dotično trojica talijanskih prisjednika sa sladko gorkim zemaljskim ketpetanom na čelu, odaslase — kako čitamo u talijanskim novinama — jednu spomenicu ministarstvu narodnih posala u Beču i drugu e. k. namjestničtvu u Trstu — i to u poslu popisa pučanstva.

Povod tomu dala je — kako se tamo spominje viest, da bi se imalo popisni elaborat pojedinih općina Istre kod političkih oblasti pregledati i pomoću pouzdanika obju narodnosti popraviti.

U tom smislu juviše naše novine občinstvu Istre viest, erpljenu na najkompetentnijem mjestu.

Te se viesti preplašise svemoguća gospoda u Poreču te odaslase — kako rekospo — prosvjedne spomenice u Beč i u Trst. U prosvjedu traže, da se neina dopustiti nepozvanim osobam ili strankam pregledu popisnih istina, jer da bi se tim nanielo obćinam uvriedu, da bi trpio njihov ugled i da bi se onemogućilo svako provedenje popisa kako to zakon propisuje. Nebi se smjelo dopustiti — kažu dalje — da se pregleda i popravi listine niti tada, kad bi se u pojedinim slučajevima i dokazalo, da je nepouzdanje u občinsku oblast opravdano bilo. Ovo je dosta jasno rečeno. Popisa se nesmije pregledati ni izpraviti putem pouzdanika jedne narodnosti (čitaj naše) niti tada kad bi se dokazalo, da su počinjene najveće neurednosti i najteže povriede zakona.

Zahtjev zastupnika naše stranke, da se pripusti k pregledu popisnih arska i eventualno k popravku istih, pouzdanike obju narodnosti Istre t. j. u talijanskih obćinah pouzdanike hrvatske ili slovenske, u hrvatskih i slovenskih obćinah pouzdanike talijanske, bio je više nego li opravdan, što je priznao i jedan od najviših činovnika e. k. namjestničtvu u Trstu, ali toga Talijani neće jer znadu, da bi takovim pregledom došlo na vidjelo sve njihove slipearije, jer se boje, da bi se na taj način štutilo pravicu i zakon. A toga oni neće! Što će na to carske oblasti? Hoće li dopustiti, da se bezsravno i infamno gazi zakon i pravica? Vidjet ćemo!

Pri zaključku lista primismo:
Narodna čtaonica u Baški priredjuje *kostimirani ples* 11. o. mj. na 8 s. večer u svojim prostorijama. Čist prihod namijenjen je za gradnju „Narodnog doma“. Dobrovoljni primaju se za zahvalnošću. — Odbor.

POZIV

na izvanrednu glavnu skupštinu, koju će održati potpisano društvo dne 19. veljače t. g. na 3 sata popodne u prostorijama čtaonice sledećim redom:

1. Rasprava i zaključak glede kupnje jedne kuće blizu sadašnje kuće društva.
2. Eventualia.

Mulalošijnsko društvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na neograničeno jamćenje.

Mali Lošinj, dne 5 veljače 1911.

Prodaje se

na lijepom i prometnom mjestu u Puli kuća sa velikim i uređenim vrtom. Upitati se u uredništva lista.

Gospodja
kuća drži do ztrave njoge kuće, osobito ako želi da nastanu ljete njeg i zadržati i uzdrži nježu mekanu kuću i ljetu put, univa se samo sa
Steckenferd-Lilienmilche (Marka Steckenferd) od Kragma a. G. G. Trstičan a. E. Komal po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i trgovinama par-ferijama.

Jesno perad rozašiljenu svaki dan svježe zaklano po 10 funti s omotom zadržati djetelotne ili govedine K 4.50. Dnevno klanje ukomnih čistih čistih gosuka po 10 funti s omotom K 3 —. Tovu poslužba na podjuna zadovoljstva. — *Isidor Schwarz, Podwolezyška 1.*

Kiste (Cassoni)

svake veltitne prodaju se u Narodnoj Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Glialla 1.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

Podružnica u Trstu, Corso br. 1. Telefon br. 2594.

Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uzjete slijedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnicu za slučaj doživjaja i smrti,
2. osiguranja miraza,
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. Osiguranja pokrotnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odeljima iznosi K 2,116,210-86
Od toga temeljna glavnicu K 800.000—
Godišnji prihod premije s pristojbama K 1,117,856 08
Isplaćene odštete K 3,923,163-48

Zastupstvo za Pulu i okoln nalazi se kod gg. A. Žančić i drug u Puli.

U produženoj Admiralskoj ulici imade još nekoliko gradjevnih parcela na prodaju po 3 K kvadrat metar. Poblize obavjesti daje vlasnik
ANDRIJA TURAK,
skladište liesa, Pula-Siana.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamćenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

